

РОЗДІЛ 9 КРИМІНАЛЬНИЙ ПРОЦЕС ТА КРИМІНАЛІСТИКА; СУДОВА ЕКСПЕРТИЗА; ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ

УДК 343.13

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ МІЖНАРОДНОГО РОЗШУКУ У СВІТЛІ СУДОВОЇ ПРАКТИКИ

TOPICAL ISSUES OF INTERNATIONAL DEVELOPMENT IN THE LIGHT OF JUDICIAL PRACTICE

Ахтирська Н.М.,

кандидат юридичних наук, доцент,

доцент кафедри правосуддя юридичного факультету

Київського національного університету імені Тараса Шевченка

У статті проаналізовано норми кримінального процесуального законодавства, міжнародних договорів щодо поняття міжнародного розшуку, а також судову практику щодо підстав для обрання запобіжного заходу без участі підозрюваного.

Ключові слова: міжнародний розшук, міждержавний розшук, Інтерпол, оголошення розшуку, підтвердження оголошення міжнародного розшуку.

В статье проанализированы нормы уголовного процессуального законодательства, международных договоров о понятии международного розыска, а также судебная практика относительно оснований для избрания меры пресечения без участия подозреваемого.

Ключевые слова: международный розыск, межгосударственный розыск, Интерпол, объявление розыска, подтверждение объявления международного розыска.

The article analyzes the norms of criminal procedural legislation, international treaties on the concept of international search, as well as judicial practice regarding the grounds for choosing a preventive measure without the fate of the suspect.

Key words: international search, interstate search, Interpol, search announcement, confirmation of international search announcement.

Постановка проблеми. Євроінтеграційні процеси скеровані на інтенсифікацію економічного, наукового, культурного співробітництва, що водночас зумовлює необхідність гармонізації міжнародного співробітництва під час кримінального провадження. Відкритість кордонів дозволяє підозрюваним (обвинуваченим) ухилятися від правосуддя, що потребує взаємодії правоохоронних органів у розшуку цих осіб. Наявні міжнародні угоди про видачу злочинців, норми Кримінального процесуального кодексу (далі – КПК) України тлумачаться неоднозначно, що призводить до несталості судової практики та перешкоджає притягненню винних до відповідальності. Дефініція «міжнародний розшук» не визначена, що спричиняє розбіжності стосовно моменту його оголошення. За даними Генпрокуратури України, 2017 р., відповідно до ст. 280 КПК України, зупинено досудове розслідування 4 507 кримінальних правопорушень (коли місцезнаходження підозрюваного невідомо), 226 – за необхідності виконання процесуальних дій у межах міжнародного співробітництва (п. 3 ст. 280 КПК) [1].

Стан дослідження. Актуальність теми аргументується тим, що хоча, особливо останнім часом, окремі завдання, пов'язані з міжнародним співробітництвом під час кримінального провадження, вирішували такі вітчизняні та закордонні науковці, як:

Ю.П. Аленін, Ю.М. Чорноус, Л.Д. Удалова, В.В. Рожнова, Д.О. Савицький, О.Ю. Хабло, К.С. Родіонов, Н.М. Мазаєва, В.П. Шупилов, О.М. Штигліц та інші, питання міжнародного розшуку розглянуто без поглибленого практичного аналізу. Як свідчать результати анкетування, у діяльності правоохоронних органів виникають складнощі під час одержання ухвали суду про обрання запобіжного заходу щодо осіб, які ухиляються від правосуддя, оскільки суди вимагають підтвердження оголошення міжнародного розшуку (для розгляду клопотання без участі самої особи).

Метою статті є аналіз практики застосування чинного законодавства та з'ясування сутності міжнародного розшуку, визначення суб'єкта його ініціювання, процесуального оформлення, встановлення моменту оголошення міжнародного розшуку, що сприятиме методичному забезпеченню правосуддя під час міжнародного співробітництва.

Виклад основного матеріалу. Відповідно до п. 1 ч. 1 ст. 541 КПК України, міжнародна правова допомога – це виконання компетентними органами однієї держави процесуальних дій, необхідних для досудового розслідування, судового розгляду або для виконання вироку, ухваленого судом іншої держави або міжнародною судовою установою. Одним із видів такого співробітництва є розшук осіб, які

ухиляються від правосуддя. Згідно зі ст. 281 КПК України, якщо під час досудового розслідування місцезнаходження підозрюваного невідоме або він перебуває за межами України та не з'являється без поважних причин на виклик слідчого, прокурора за умови його належного повідомлення про такий виклик, то слідчий, прокурор оголошує його розшук (ч. 1). Про оголошення розшуку виноситься окрема постанова, якщо досудове розслідування не зупиняється, або вказується в постанові про зупинення досудового розслідування, якщо таке рішення ухвалюється, відомості про що вносяться до Єдиного реєстру досудових розслідувань (далі – ЄРДР) (ч. 2). Варто зазначити, що виділяється три види розшуку за масштабами територіального пошуку:

1) на території держави (внутрішньодержавний), у такому разі, відповідно до ч. 3 ст. 281 КПК України, здійснення розшуку підозрюваного може бути доручено оперативним підрозділам;

2) міждержавний розшук на підставі багатосторонньої угоди (Договір держав-учасниць Співдружності Незалежних Держав (далі – СНД) про міждержавний розшук, Панамериканська конвенція з екстрадиції 1081 р., Конвенція Західно-Африканських країн 1994 р. тощо) або двосторонніх угод, розшук здійснюється правоохоронними органами кількох держав, регіонально поєднаних або які не мають спільних кордонів, але мають двосторонні угоди, що сприяє оперативності та результативності;

3) міжнародний розшук, який координується Інтерполом. Розшук усіх видів може здійснюватися одночасно.

Поняття міждержавного розшуку міститься в п.п. «а» ст. 1 Договору держав-учасниць СНД про міждержавний розшук осіб від 10 грудня 2010 р., де вказано, що «міждержавний розшук осіб розуміється як комплекс оперативно-розшукових, пошукових, інформаційно-аналітичних та інших заходів, спрямованих на: виявлення, затримання і взяття під варту з метою видачі або кримінального переслідування осіб, які переходять від органів дізнання, слідства або суду й ухиляються від відбування кримінального покарання; встановлення місцезнаходження осіб, які ухиляються від виконання рішення судів за позовами; встановлення місцезнаходження осіб, які зникли безвісти або втратили зв'язок із родичами; встановлення особи людини, яка не здатна повідомити про себе установчі дані; встановлення особи людини за непізнаним трупом, а також надання інформації про всі категорії розшукуваних і встановлюваних осіб, які перебувають за межами держави-ініціатора розшуку, але на територіях сторін [2]. Конвенція про правову допомогу і правові відносини в цивільних, сімейних і кримінальних справах від 22 січня 1993 р. у ст. 56 закріпила «обов'язок видачі»: «Договірні сторони зобов'язуються, відповідно до умов, передбачених цією Конвенцією, за вимогою видавати одна одній осіб, що перебувають на їхній території, для притягнення до кримінальної відповідальності або для виконання вироку» [3]. В Угоді про співробітництво між Україною

та Європейською організацією з питань юстиції від 27 червня 2016 р. поставлено за мету «удосконалити правове співробітництво між Україною і Євроюстом для сприяння координації розслідувань і переслідувань, які проводяться на території України і однієї чи більше держав-членів Європейського Союзу» [4].

Аналіз міжнародних угод, конвенцій свідчить про відсутність визначення міжнародного співробітництва. Очевидно, що міжнародним визнається розшук, який здійснюється поза межами держави-ініціатора.

Загальновизнаним центром координації діяльності держав та міжнародних організацій у боротьбі зі злочинністю є Організація Об'єднаних Націй (далі – ООН). У межах Економічної та соціальної ради ООН (далі – ЕКОС) зосереджені основні правоохоронні структури ООН, серед яких особливе місце належить Комісії з попередження злочинності та кримінального правосуддя, створеній 1992 р. Один раз на п'ять років Комісія проводить Конгреси ООН із питань протидії злочинам та поведженню із правопорушниками, на яких вирішуються питання координації зусиль усіх країн світу в боротьбі зі злочинністю й уніфікації норм міжнародного співробітництва, зокрема щодо розшуку осіб, які ухиляються від правосуддя. У межах Секретаріату ООН діє Відділ із питань попередження злочинності та кримінального правосуддя, який володіє оперативною інформацією та бере участь в організації заходів, скерованих на боротьбу зі злочинністю в рамках статутних завдань ООН.

Спеціально створеними організаціями, які координують співробітництво з боротьби зі злочинністю, є також Міжнародна організація кримінальної поліції (далі – Інтерпол) та Європейське поліцейське відомство (далі – Європол).

Відповідно до Статуту Інтерполу, який набрав чинності 13 червня 1956 р., ця організація має на меті: а) забезпечувати широку взаємодію всіх органів (установ) кримінальної поліції в межах чинного законодавства країни та в дусі Загальної декларації прав людини; б) створювати і розвивати установи, які можуть успішно сприяти попередженню кримінальної злочинності і боротьбі з нею (ст. 2) [5]. У структурі Інтерполу діє третій відділ передекстрадиційних процедур, одним із провідних напрямів роботи якого є розшук злочинців із метою їх видачі (екстрадиції).

Міжнародний розшук злочинців – це розшукові дії, які проводяться за межами території держави, де було вчинено злочин. У такому розшуку беруть участь декілька держав, принаймні більше двох. Такі заходи реалізуються поліцією на території своєї держави власними силами з дотриманням національних законів та відомчих інструкцій. Провідну роль у такому розшуку відіграє Інтерпол. Система співробітництва поліції різних країн, що склалася в Інтерполі, дозволяє здійснювати пошук злочинців у широких масштабах, а також сприяє прискоренню процедур підготовки документів, необхідних для дотримання судових формальностей у справах щодо

видачі. Інтерпол виконує координуючу роль, але завжди наголошує на необхідності укладання двосторонніх та багатосторонніх договорів про надання правової допомоги між державами.

Не всі країни погоджуються на укладання таких договорів або за умови укладання договору про правову допомогу все ж виключають зі сфери дії розшук та екстрадицію. Так, у Договорі між Україною й урядом Малайзії про взаємну правову допомогу в кримінальних справах, ратифікованому 22 лютого 2017 р., є застереження, що його положення не застосовується до:

- «(а) арешту або затримання будь-якої особи з метою її екстрадиції;
- (b) виконання в запитуваній Стороні судових рішень у кримінальних справах, винесених у Стороні, що запитує, за винятком обсягу, дозволеного законодавством запитуваної Сторони;
- (c) передачі осіб під вартою для виконання покарань;
- (d) передачі провадження в кримінальних справах» [6].

1992 р. Україна стала членом Інтерполу. Кабінет Міністрів України у 1993 р. постановою № 220 затвердив «Положення про Національне центральне бюро Інтерполу», взаємодія якого з Інтерполом регулюється Інструкцією про порядок виконання правоохоронними органами можливостей Національного центрального бюро (далі – НЦБ) Інтерполу в Україні в попередженні, розкритті та розслідуванні злочинів, затвердженою наказом Міністерства внутрішніх справ (далі – МВС) України, Генпрокуратури України, Служби безпеки України, Державного комітету у справах охорони державного кордону України, Державної митної служби України, Державної податкової адміністрації України від 9 січня 1997 р. № 3/1/2/5/2/2. Ця Інструкція визначає порядок використання правоохоронними органами України можливостей НЦБ Інтерполу в Україні для співробітництва з Генеральним секретаріатом Інтерполу та правоохоронними органами закордонних держав під час здійснення діяльності, пов'язаної з попередженням, розкриттям та розслідуванням злочинів, які мають транснаціональний характер або виходять за межі України. Використовуючи систему міжнародного розшуку в межах Інтерполу, правоохоронні органи України мають можливість: одержати інформацію про місцеперебування за кордоном та рід занять розшукуваних осіб: підозрюваних у вчиненні злочинів, звинувачуваних, засуджених, які ухиляються від кримінальної відповідальності чи відбування покарання з подальшою їх екстрадицією (видачею); встановити контроль за діяльністю та пересуванням осіб, які переходять від правоохоронних органів за межами України тощо [7].

Міжнародному розшуку з ініціативи правоохоронних органів України підлягають: особи, які виїхали за межі України й ухиляються від кримінальної відповідальності та відбуття покарання за злочини, за які, згідно із чинним законодавством або судовим вироком, що набув чинності, передбачене (призна-

чене) покарання у вигляді позбавлення волі на строк не менше шести місяців; громадяни, які пропали безвісти, за наявності вірогідних відомостей про виїзд розшукуваних за кордон; іноземці й особи без громадянства, які перебувають в Україні і щодо яких отримана інформація про вчинення ними злочинів на території інших держав.

Підставою для міжнародного розшуку громадян України є запит правоохоронного органу, надісланий до НЦБ. У запиті повинна бути викладена повна й об'єктивна інформація про події, факти на розшукуваних осіб. НЦБ вивчає одержані матеріали, за потреби запитує в ініціатора додаткові відомості і, за ухваленими Інтерполом правилами, надсилає запит до Генерального секретаріату Інтерполу або в НЦБ Інтерполу відповідної країни.

У разі затримання чи встановлення місцеперебування розшукуваної особи на території України ініціатор її міжнародного розшуку зобов'язаний негайно, але за будь-яких обставин не пізніше 5-ти днів, повідомити про це в НЦБ для інформування правоохоронних органів іноземних країн про припинення розшуку.

Після одержання даних про місцеперебування розшукуваної особи за кордоном НЦБ доводить цю інформацію до відома ініціатора розшуку, який, отримавши інформацію про місцеперебування розшукуваної особи за кордоном, готує і не пізніше 10 днів із моменту отримання такої інформації надсилає в прокуратуру Автономної Республіки Крим, міст Києва, Севастополя чи області, Головне слідче управління, ГУКР МВС України, відповідний підрозділ інших правоохоронних органів за підслідністю обґрунтований запит про її видачу, до якого додаються такі документи: копія постанови про обрання запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою або копія вироку з підтвердженням того, що вирок набрав чинності, завірені гербовою печаткою того органу, який виніс цю постанову (вирок); довідка про докази, якими підтверджується вина розшукуваної особи у вчиненні злочину, або копія постанови про притягнення цієї особи як обвинуваченого; завірений текст закону (статті Кримінального кодексу України), за яким кваліфікується злочин; повні дані розшукуваної особи, щодо якої робиться запит про видачу; довідка про попередні судимості; довідка про розмір невідбутого покарання (у випадках, коли запит про видачу робиться щодо особи, яка вже відбула частину призначеного судом покарання); постановна слідчого (суду) про розшук особи; відомості про матеріальні збитки, завдані внаслідок злочину; дві фотокартки та дактилокарта розшукуваної особи (за наявності)».

Отже, міжнародний розшук – це розшукові дії, які проводяться за межами території держави, де було вчинено злочин. У такому розшуку беруть участь декілька держав, принаймні більше двох. Провідну роль у такому розшуку відіграє Інтерпол. Міжнародний розшук здійснюється на підставі запитів, які надсилаються в межах чинних багатосторонніх та двохсторонніх угод.

Щодо визначення моменту оголошення особи в міжнародний розшук варто зазначити таке. Чинний кримінальний процесуальний кодекс України містить узагальнений підхід до «оголошення розшуку» без поділу на державний та міжнародний, що зумовило низку проблемних питань у правозастосуванні. Оголошення розшуку на території держави здійснюється слідчим, прокурором (ч. 1 ст. 281 КПК України), що ж до міжнародного розшуку, то вказані особи є суб'єктами, які коли ухвалюють процесуальне рішення про міжнародний розшук, фактично його ініціюють, оскільки набуття статусу обов'язковості виконання відбувається після проходження низки правових процедур як на території України, так і в Секретаріаті Інтерполу.

Згідно із Правилами міжнародного поліцейського співробітництва внутрішнього контролю, Генеральний секретаріат Інтерполу може просити викласти факти, що обґрунтовують запит, «поліцейська інформація» означає будь-яку інформацію, яка стосується кримінальних злочинів, як зазначено в ст. 2 (б) Статуту.

Варто зазначити, що ані в Статуті Інтерполу, ані в Правилах оброблення та передачі поліцейської інформації в межах міжнародного співробітництва не вказується вичерпний обсяг документів та «поліцейської інформації». Тому і в Інструкції про порядок використання правоохоронними органами можливостей НЦБ Інтерполу в Україні щодо попередження, розкриття та розслідування злочинів також не передбачено обов'язкове надання ухвали слідчого судді про обрання запобіжного заходу, а лише вказано на необхідність зазначити, «який запобіжний захід обраний стосовно розшукуваної особи, якщо є санкція на тримання цієї особи під вартою, ким і коли вона видана» (п. 4.4.18.) [7].

Тобто НЦБ Інтерполу, відповідно до рекомендацій Генерального секретаріату Інтерполу, вимагає надати якомога більший обсяг процесуальних, наявних на час надіслання запиту документів (ухвали, вироки) за можливості. Це зумовлено тим, що особа, яка оголошується в міжнародний розшук, може бути засуджена, але внаслідок втечі переховується від відбування покарання, або щодо такої особи може бути обрано запобіжний захід, не пов'язаний із триманням під вартою тощо. Очевидно, що для оголошення особи в міжнародний розшук не обов'язково надавати ухвалу слідчого судді про обрання запобіжного заходу тримання під вартою, оскільки, відповідно до ч. 6 ст. 193 КПК України, «слідчий суддя, суд може розглянути клопотання про обрання запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою та обрати такий запобіжний захід за відсутності підозрюваного, обвинуваченого, лише у разі, якщо прокурором, крім наявності підстав, передбачених ст. 177 цього Кодексу, буде доведено, що підозрюваний, обвинувачений оголошений у міжнародний розшук». Після того, як Генеральний секретаріат перевірить та засвідчить, що запит про розшук та арешт злочинця не суперечить ст. 3 Статуту Інтерполу (так званий «червоний циркуляр»), він розсилається в усі (або деякі) країни, що входять в Інтерпол.

У більшості країн «червоний циркуляр» є підставою для тимчасового арешту. Хоча 36 країн вважають, що для арешту необхідно також мати двосторонню угоду з державою, що запитує, а 25 країн вважають, що «червоного циркуляра» недостатньо (серед них Канада, Російська Федерація й інші). Так, деякі держави (Таїланд, Великобританія, Ірландія, Сполучені Штати Америки й інші) зазначають, що для арешту необхідні додаткові документи (копія ордера на арешт (Барбадос) або спеціальний запит від держави, що запитує (Мальта), використання дипломатичних каналів (ЮАР, Барбадос, Колумбія, Чилі, Японія й інші).

Отже, суб'єктом, який оголошує в міжнародний розшук, є Генеральний секретаріат Інтерполу. Компетентні правоохоронні органи держави, що запитує, є лише ініціаторами, що діють через НЦБ Інтерполу. Моментом оголошення особи в міжнародний розшук є ухвалення рішення Генеральним секретаріатом Інтерполу, що відображається в інформаційній базі Інтерполу.

Логічно, що в листі Вишого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 4 квітня 2013 р. № 511–550/0/4-13 «Про деякі питання порядку застосування запобіжних заходів під час досудового розслідування та судового провадження відповідно до Кримінального процесуального кодексу України» роз'яснено, що слідчий суддя, суд наділений правом розглянути клопотання про обрання запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою й обрати такий запобіжний захід за відсутності підозрюваного, обвинуваченого лише в разі, якщо прокурором, крім наявності підстав, передбачених у ст. 177 КПК, буде доведено, що такого підозрюваного, обвинуваченого оголошено в міжнародний розшук (ч. 6 ст. 193 КПК). Обов'язок доведення факту перебування підозрюваного, обвинуваченого в міжнародному розшуку покладається на слідчого, прокурора, який подав клопотання про застосування запобіжного заходу, та підтверджується відповідними відомостями (довідка, витяг із бази даних Інтерполу тощо) [8].

Проте іноді суди не дотримуються зазначеного законодавства. Зокрема, в ухвалі Апеляційного суду м. Києва від 20 вересня 2018 р. зазначено таке: «Фактично ж дата винесення органом досудового розслідування постанови про оголошення підозрюваного в міжнародний розшук, її скерування з відповідними матеріалами до Укрбюро Інтерполу та внесення відомостей про це до Єдиного реєстру досудових розслідувань і є початком перебування особи в міжнародному розшуку в розумінні вимог ст. 281 КПК України, а будь-яких інших документів, зокрема, довідки Інтерполу, витягу з бази Інтерполу тощо, зазначена норма закону не вимагає. Тому, як вважає колегія суддів, саме вищенаведені дані і мають бути доведені прокурором, як того вимагає ч. 6 ст. 193 КПК України. Оскільки прокурором у судовому засіданні було доведено, що ОСОБА_4 у встановленому порядку оголошений відповідною постановою старшого детектива в міжнародний розшук, дані про це

скеровані до Укрбюро Інтерполу та внесені до Єдиного реєстру досудових розслідувань, то колегія суддів доходить висновку, що на момент винесення слідчим суддею оскарженої ухвали і на теперішній час ОСОБА_4 перебував і перебуває в міжнародному розшуку. Крім того, дослідивши клопотання старшого детектива та матеріали провадження, колегія суддів встановила наявність передбачених законом обставин, які пов'язують необхідність обрання щодо ОСОБА_4 запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою» [9].

Здебільшого суди ретельно аналізують надані матеріали й ухвалюють правильні рішення. Так, Голосіївський районний суд м. Києва визначив таке: «Як вбачається з долучених до клопотання матеріалів, постановою слідчого в кримінальному провадженні – начальника другого слідчого відділу слідчого управління прокуратури м. Києва, погодженою прокурором відділу процесуального керівництва у кримінальних провадженнях слідчих прокуратури м. Києва, підозрюваного ОСОБА_5 оголошено в міжнародний розшук, який доручено СБ України. Відповідно до доданої до матеріалів клопотання Картки на особу, яка вчинила кримінальне правопорушення, та яка підозрюється в їх вчиненні, що є додатком 4-а до п. 2.2 Положення «Про порядок ведення Єдиного реєстру досудових розслідувань», затвердженого наказом Генерального прокурора України № 69 від 17 серпня 2012 р., відомості про оголошення ОСОБА_5 у розшук внесені до Єдиного реєстру досудових розслідувань 10 вересня 2015 р.

Як вбачається з наявної в матеріалах кримінального провадження постанови від 10 вересня 2015 р. про оголошення в міжнародний розшук підозрюваного ОСОБА_5, зазначена постанова прийнята до виконання старшим інспектором з особливих доручень Робочого апарату Укрбюро Інтерполу 10 вересня 2015 р., про що на вказаній постанові проставлено відповідну відмітку про отримання. Слідчий суддя критично ставиться до посилок сторони обвинувачення щодо доводів переховування підозрюваного ОСОБА_5, оскільки останній до свого виїзду за кордон неодноразово і своєчасно з'являвся до слідчого з метою проведення з ним процесуальних дій; своєчасно, за два дні до виїзду в подорож, 14 серпня 2015 р., особисто, письмово довів до відома слідчого інформацію про свою тривалу закордонну подорож, яка, відповідно до ч. 4 ст. 138 КПК України, є поважною причиною неприбуття особи за викликом сторони обвинувачення; під час листування зі стороною обвинувачення повідомляв адресу свого проживання; на відому адресу проживання не отримував жодного належного повідомлення про виклик до слідчого або прокурора. Ст. 281 КПК України, врегульовуючи питання ухвалення слідчим/прокурором рішення щодо розшуку особи, не регламентує категорії такого розшуку, а також не містить припису щодо настання моменту оголошення особи в міжнародний розшук. Вона не встановлює умов оголошення підозрюваного в міжнародний розшук, а

отже, і процесуальний статус особи як оголошеної в міжнародний розшук. У цьому розумінні приписи ст. 281 КПК України мають бланкетний характер. Отже, для визначення процесуального статусу особи, оголошеної в міжнародний розшук, на якому законодавець наголосив у ч. 6 ст. 193 КПК України, як єдиної підстави для розгляду клопотання про обрання їй запобіжного заходу, варто звертатися до інших нормативних актів.

Відповідно до п.п. 14 п. 2.1 та п.п.7 п. 3.1 Положення «Про порядок ведення ЄРДР», до ЄРДР вносяться відомості лише про «оголошення розшуку підозрюваного» протягом 24 годин із моменту винесення прокурором або слідчим відповідної постанови. Про категорію розшуку в цьому Порядку не йдеться. Отже, внесення відомостей до ЄРДР про оголошення розшуку підозрюваного є внесенням інформації лише про ухвалення прокурором/слідчим такої постанови.

Це не є оголошенням підозрюваного в міжнародний розшук, не має наслідком набуття особою статусу міжнародно розшукуваної, оскільки для цього потрібно додатково здійснити визначений перелік адміністративних дій, спрямованих на досягнення результату у вигляді оголошення підозрюваного в міжнародний розшук.

За п. 4.3 Інструкції про порядок використання правоохоронними органами можливостей НЦБ Інтерполу в Україні в попередженні, розкритті та розслідуванні злочинів, затвердженої спільним наказом МВС, Генпрокуратури, Служби безпеки України, Державної міграційної служби України, Державної податкової адміністрації України, Державного комітету у справах охорони державного кордону України, міжнародному розшуку з ініціативи правоохоронних органів України підлягають особи, які виїхали за межі України й ухиляються від кримінальної відповідальності та відбуття покарання.

У п. 4.4 Інструкції встановлено, що підставою для міжнародного розшуку громадян України є запит правоохоронного органу, надісланий до НЦБ. Отже, знаходження запиту від правоохоронного органу до НЦБ є лише підставою для початку процедури підготовки оголошення міжнародного розшуку підозрюваного.

Оголошенням особи в міжнародний розшук варто вважати комплекс заходів, які здійснюють правоохоронні органи інших держав, тобто перебування особи в такому розшуку [10].

Висновки. Отже, особа вважається оголошеною в міжнародний розшук лише за наявності підтверджених документів (довідка, витяг із бази даних Інтерполу; надіслання запиту про розшук та прийняття його до виконання іншою державою, яка не є членом Інтерполу; надіслання запиту про розшук до іншої держави на підставі двосторонньої угоди тощо).

Обрання запобіжного заходу щодо особи за її відсутності можливе виключно за умови перебування її в міжнародному розшуку.

Наявність виписки з ЄРДР про внесення відомостей про оголошення розшуку, звернення до НЦБ

Інтерполу не дає підстави для визнання особи такою, що оголошена в міжнародний розшук, що виключає можливість обрання запобіжного заходу за її відсутності. Чинний КПК України не дозволяє тлумачити відповідні норми в інший спосіб. Для належного

застосування норми про обрання запобіжного заходу у виді взяття під варту за відсутності особи доцільно внести зміни до КПК України, передбачивши, що підставою для цього є внесення постанови про оголошення розшуку до ЄРДР.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Про зареєстровані кримінальні правопорушення та результати їх досудового розслідування: звіт Генпрокуратури України за 2017 р. URL: <https://www.gp.gov.ua/ua/stat.html>.
2. Договір держав-учасниць Співдружності Незалежних Держав про міждержавний розшук осіб від 10 грудня 2010 р. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/MU10263.html.
3. Конвенція про правову допомогу і правові відносини в цивільних, сімейних і кримінальних справах від 22 січня 1993 р. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/MU93K01U.html.
4. Угода про співробітництво між Україною та Європейською організацією з питань юстиції від 27 червня 2016 р. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/MU16059.html.
5. Статут Інтерполу. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1.
6. Договірі між Україною та урядом Малайзії про взаємну правову допомогу в кримінальних справах, ратифікований 22 лютого 2017 р. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/MU16069.html.
7. Положення про Національне центральне бюро Інтерполу, затв. постановою Кабінету Міністрів України від 25 березня 1993 р. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/KMP93220.html.
8. Інструкція про порядок використання правоохоронними органами можливостей НЦБ Інтерполу в Україні у попередженні, розкритті та розслідуванні злочинів, затвердженою наказом МВС України, Генпрокуратури України, Служби безпеки України, Державного комітету у справах охорони державного кордону України, Державної митної служби України, Державної податкової адміністрації України від 9 січня 1997 р. № 3/1/2/5/2/2. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/REG1858.html.
9. Про деякі питання порядку застосування запобіжних заходів під час досудового розслідування та судового провадження відповідно до Кримінального процесуального кодексу України: лист Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 4 квітня 2013 р. № 511–550/0/4–13. URL: https://zib.com.ua/ua/22696-informaciyui_list_vischogo_spezializovanogo_sudu_z_rozglyad.html.
10. Ухвала Апеляційного суду м. Києва (справа № 11-cc/796/4578/2018). URL: <https://court.gov.ua>.
11. Ухвала Голосіївського районного суду м. Києва (справа № 752/15027/15-к). URL: <https://court.gov.ua>.